

แผนการประเมินผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

ศูนย์ความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการน้ำจังหวัดบุรีรัมย์

๑. บทนำ

ในการดำเนินงานตามโครงการหรือการบริหารโครงการไม่ว่าจะเป็นโครงการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนก็ตาม จะต้องมีการวางแผนโครงการ โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้เพื่อคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลัง เมื่อวางแผนโครงการและมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ตลอดจนการออกแบบโครงการเป็นอย่างดีแล้ว ผู้ที่มีอำนาจก็จะทำการคัดเลือกโครงการและอนุมัติโครงการต่อไป ต่อจากนั้นก็จะมีองค์การนำโครงการไปปฏิบัติ หรือที่เราเรียกว่า “การบริหารโครงการ” (Project Management) บุคคลทั่วไปมักจะคุ้นเคยกับคำกล่าวที่ว่า “ถ้าการวางแผนโครงการดีก็เท่ากับงานสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง” แต่ในความเป็นจริงแล้วการวางแผนโครงการที่ดีแค่จะช่วยเพิ่มโอกาสสำหรับความสำเร็จเท่านั้น แต่ก็มีข้อหลักประกันความสำเร็จของนโยบาย/แผนงาน/โครงการสาธารณะทั้งหมด ทั้งนี้เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย/แผนงาน/โครงการต่างๆ จะต้องผ่านกระบวนการต่างๆ อีกมาก โดยเฉพาะกระบวนการบริหารโครงการและประเมินผลโครงการ ถ้าจะกล่าวให้เข้าใจง่ายๆ ก็คือ การวางแผน (Planning) เป็นเรื่องของ “การคิด” ส่วนการประเมินผล (Evaluation) ก็คือ “การเทียบ” ระหว่างการคิดกับการกระทำนั่นเอง

การประเมินผลจึงเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด มีการเบี่ยงเบนไปจากสิ่งที่คิดไว้หรือไม่ ถ้าเบี่ยงเบนจะได้หาวิธีปรับปรุงแก้ไขความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงนั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกันให้ได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันการบริหารการพัฒนาประเทศมิได้ประเมินเฉพาะผลสำเร็จของโครงการจากการผลิต (Output) ที่ได้จากการดำเนินโครงการเท่านั้น แต่ความสำเร็จของโครงการจะต้องพิจารณาทั้งผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ด้วย ซึ่งเราเรียกว่า “การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์” (Result Base Management) ดังนั้น การที่จะทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่างๆ ได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยกระบวนการติดตามและประเมินผลที่เป็นระบบ

๒. ความหมายของการประเมินผล

“การประเมินผลโครงการ” หมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่านโยบาย/แผนงาน/โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่แม่นยำและเชื่อถือได้ การประเมินผลจึงคล้ายกับการหาใครสักคนหนึ่งเอากระจกมาส่องให้เราเห็นหน้าตาตัวเองว่าสวยงามดีแล้วยัง มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง จะได้ปรับปรุงแก้ไขตนเอง

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลสำเร็จ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของศูนย์ความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการน้ำจังหวัดบุรีรัมย์

๓.๒ เพื่อจัดทำรายงาน ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานของคุณย่ความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการน้ำจังหวัดบุรีรัมย์

๔. ขอบเขตการดำเนินงาน

๔.๑ จัดทำกรอบแนวคิดการติดตามประเมินผลและการดำเนินงานตามแผนบริการสาธารณะด้านการบริหารจัดการน้ำจังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗

๔.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) ศึกษารวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน พร้อมปัญหาและอุปสรรคจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นภาคีสมาชิก

(๒) สืบหาข้อมูลในภาคสนาม เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับพื้นที่ดำเนินโครงการ โดยมีจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมตามหลักสถิติ

๔.๓ ประเมินผลโครงการใน ๒ ด้าน ได้แก่

(๑) ประเมินผลผลิต ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานทุกโครงการ เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของแผนบริการสาธารณะด้านการบริหารจัดการน้ำจังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗

(๒) ประเมินผลกระทบภาพรวมของทุกโครงการที่ดำเนินงานในระดับพื้นที่ ทั้งมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม

๕. จุดมุ่งหมายของการประเมินผล

๕.๑ เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก การประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่าควรยกเลิกโครงการหรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป โดยเฉพาะกรณีโครงการใหม่ๆ ยังมีได้จัดทำในรูปของโครงการทดลอง (Eeperimental) ซึ่งมีโอกาสจะผิดพลาดหรือล้มเหลวได้ง่าย ความล้มเหลวของโครงการจึงมิใช่ความล้มเหลวของผู้บริหารเสมอไป ดังนั้น ถ้าเราประเมินผลแล้วโครงการนั้นสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ก็ควรดำเนินการต่อไป แต่ถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหาหรือมีผลกระทบเชิงลบมากกว่า เราก็ควรยกเลิกไป

๕.๒ เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ ว่าเป็นไปตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด

๕.๓ เพื่อปรับปรุงงาน ถ้าเรานำโครงการไปปฏิบัติแล้วพบว่าบางโครงการไม่ได้เสียทั้งหมด แต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ เราควรนำโครงการนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยพิจารณาว่าโครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด เช่น การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ความคุ้มค่าและการสิ้นเปลือง หรือขาดการประชาสัมพันธ์ เมื่อเราทราบผลของการประเมินผลเราก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น

๕.๔ เพื่อศึกษาทางเลือก โดยปกติในการนำโครงการไปปฏิบัตินั้น ผู้บริหารโครงการจะพยายามแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด จากทางเลือกอย่างน้อย ๒ ทางเลือก ดังนั้น การประเมินผลจะเป็นการเปรียบเทียบทางเลือก ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกทางเลือกใดปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยลง

๕.๕ เพื่อขยายผล ในการนำโครงการไปปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เราอาจจะไม่ทราบถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ถ้าเราประเมินผลโครงการเป็นระยะ สม่ำเสมอ ผลปรากฏว่าโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ เราก็ควรจะขยายผลโครงการนั้นต่อไป แต่การขยายผลนั้นมีได้หมายความว่า จะขยายไปได้ทุกพื้นที่ การขยายผลต้องคำนึงถึงมิติของประชากร เวลา สถานที่ สถานการณ์ต่างๆ

๖. รูปแบบการประเมินผล

คำว่า “รูปแบบ” หรือแบบจำลอง (Model) หมายถึง วิธีการที่บุคคลได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่างๆ เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และสามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างมีระบบ สำหรับรูปแบบการประเมินผลมี ๓ รูปแบบ ประกอบด้วย

๖.๑ การประเมินก่อนดำเนินโครงการ (Pre-evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินใจเลือกโครงการ หรือการวิเคราะห์โครงการ หรือการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ซึ่งเป็นความพยายามตรวจสอบขั้นต้น เพื่อให้มีการตัดสินใจจัดทำโครงการที่คาดว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือให้ได้โครงการที่เหมาะสมมากที่สุด การประเมินก่อนดำเนินโครงการเพื่อคัดเลือกโครงการนั้น อย่างน้อยจะต้องชี้ให้เห็นถึง ๑) คุณค่าและความเหมาะสมของโครงการ ๒) ความสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ๓) ปัญหาและความต้องการของประชาชน

๖.๒ การประเมินขณะดำเนินโครงการ (On-going Evaluation) เป็นการประเมินโดยมีหลักสำคัญจะเป็นเรื่องการติดตามการปฏิบัติงานเพื่อดูว่ากระบวนการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เป็นการติดตามตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานโครงการเพื่อให้ได้มีการดำเนินงานตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ หรือเพื่อหาทางแก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินงานที่ผิดพลาดบกพร่องให้ได้รับการแก้ไขทันท่วงทีและช่วยในการดำเนินการตามแผนมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

๖.๓ การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ (End-of-project Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบดูว่าการดำเนินงานตามโครงการหรือแผนงาน ซึ่งได้ตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินการและได้มีการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนแล้วนั้นว่าบรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด โดยนำจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการมาเป็นจุดตั้ง เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการนั้นว่าที่ปฏิบัติได้จริงๆ สอดคล้องกับที่ได้ตั้งไว้หรือกำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่ เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เป็นการวัดผลการทำงานจริงๆ เปรียบเทียบกับผลที่คาดหวังไว้ที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ตอนที่มีการอนุมัติให้ดำเนินโครงการนั้นๆ ขึ้น สามารถประมวลปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง

๗. เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของโครงการให้ทราบ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการมีดังนี้

- ๑) เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการ
- ๒) เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ
- ๓) เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร
- ๔) เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ
- ๕) เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวม กิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากรและเวลาที่ใช้ไป
- ๖) เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด เช่น ความเป็นไปได้ในการขยายผลของโครงการ
- ๗) เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Indicators) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม/สังคม

๘. ขั้นตอนการประเมินผล

๘.๑ กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการ ยึดวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นพื้นฐานในการประเมินผล ในกรณีที่โครงการกำหนดเป้าหมาย จะแบ่งคะแนนเป็น ๕ ระดับ ตั้งแต่ ๑ - ๕ โดยใช้ระดับคะแนนจากการประมวลผลตัวชี้วัดจากผลการสำรวจภาคสนามที่ระดับ ๓.๐ ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ผ่านการประเมิน

๘.๒ การกำหนดข้อมูล ลักษณะและแหล่งข้อมูลที่จะใช้มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการรวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๘.๓ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมา แปลความหมายและจัดทำรายงาน พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์

๙. ระยะเวลาในการประเมินผล

ระยะเวลาในการประเมินผลโครงการระหว่างเดือน มีนาคม - กันยายน ๒๕๕๗

๑๐. การวิเคราะห์ข้อมูล

กองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคีสมาชิกที่มีการดำเนินโครงการ ร่วมกันจัดเก็บข้อมูลต่างๆ จากแบบสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึกภาคสนามมาจำแนกเป็นหมวดหมู่เรียงเรียงตามกิจกรรม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผลที่กำหนดไว้ วิเคราะห์จากการสำรวจพื้นที่การและภาพถ่าย โดยจดบันทึกภาคสนาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เบื้องต้น วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นสำคัญ ๓ ประเด็น คือ ความข้อมูล ความคิดเห็นแต่ละชุดเป็นช่วงๆ เก็บบันทึกข้อมูลไว้ตรวจสอบกับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง บางประเด็นเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วนจะได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

๑๑. การนำเสนอรายงานผลการประเมิน

จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลในรูปแบบของความถี่ร้อยละในเชิงพรรณนา แสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่างๆ จากแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และรวบรวมเป็นรูปเล่มรายงานคณะกรรมการบริหารศูนย์ความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการน้ำจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ใน Website ของหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

ผู้จัดทำแผนฯ เลขานุการคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ
(นายบุญชู สีนิลแท้)
หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อม

ผู้เสนอแผนฯ ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ
(นายถนอม กฐินใหม่)
ผู้อำนวยการกองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้เห็นชอบแผนฯ เลขานุการคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ
(นายเศรษฐพร เบญจศรีรักษ์)
ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้อนุมัติแผนฯ ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ
(นายเสริมศักดิ์ ทองศรี)

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ปฏิบัติราชการแทน
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์